

SADRŽAJ

I OPĆI DIO PRAVA BANKARSKIH UGOVORA	17
1. POJAM NOVČANIH OBVEZA I NOVCA	18
1.1. Novčane obveze	18
1.2. Ekonomski i pravni pojam novca	18
1.3. Teorije o novcu i njegov značaj	19
2. NAČELO MONETARNOG NOMINALIZMA	19
3. ZAŠTITNE KLAUZULE	20
3.1. Zaštitne vrijednosne klauzule - zlatne	21
3.2. Valutne klauzule	22
3.3. Indeksne klauzule	22
4. RIZICI U MEĐUNARODNIM TRGOVAČKIM I EKONOMSKIM ODNOSIMA	23
II VRIJEDNOSNI PAPIRI	25
1. POJAM I OBILJEŽJA	26
2. MJENICA	26
2.1. Pojam	26
2.2. Obilježja i vrste mjenice	27
2.3. Trasirana mjenica	27
2.4. Vlastita mjenica	28
2.5. Vrste mjenice prema dospelosti	29
2.6. Nebitni sastojci mjenice	29
2.7. Bjanko mjenica	30
2.8. Indosament	30
2.9. Prijenos mjenice cesijom	31
2.10. Akceptiranje mjenice	31
2.11. Aval	31
2.12. Protest mjenice	32
2.13. Regres, mjenična tužba i zastara	32
2.14. Amortizacija mjenice	33
2.15. Eskont mjenice	33
3. ČEK	33
4. DIONICA	35
4.1. Dionica prema Zakonu o trgovačkim društvima Republike Hrvatske	35
4.1.1. Dionice na ime	35
4.1.2. Dionice bez nominalnog iznosa	36
4.2. Dionica prema Zakonu o tržištu vrijednosnih papira (ZTVP)	36
4.3. Dionice prema sadržaju prava	36

4.4. Rodovi dionica	37
4.5. Dionica - skup članskih prava i obveza imatelja	37
4.6. Vlastite dionice.....	38
4.7. Registar dionica.....	39
4.8. Pravo na dividendu.....	39
4.9. Javna ponuda (prospekt).....	40
5. ZAŠTITA DIONIČARA, PODJELA I SPAJANJE DIONICA	41
6. USPOREDNOPRAVNA RJEŠENJA	41
6.1. Dionice prema Companies Act.....	41
6.1.1. Povlaštene dionice (Preference Shares).....	41
6.1.2. Redovne dionice (Ordinary Shares)	42
6.1.3. Osnivačke dionice (Deferred Shares)	42
6.1.4. Sudska praksa izdavanja i prijenosa dionica	43
6.2. Prava dioničara prema Companies Act	44
6.2.1. Pravo glasa	44
6.2.2. Godišnja glavna skupština.....	44
6.2.3. Izvanredna glavna skupština.....	45
7. PRAVA IZ DIONICA PREMA TALIJANSKOM GRAĐANSKOM ZAKONIKU	45
8. ZAKON O MALIM DIONIČKIM DRUŠTVIMA - NJEMAČKA	46
9. DIONICE PREMA IZMJENAMA ZAKONA O OBLIGACIJAMA ŠVICARSKOJ	46
9.1. Potvrde o sudjelovanju.....	47
9.2. Prava dioničara.....	47
 III BURZE I FINACIJSKA TRŽIŠTA.....	49
1. FINACIJSKA TRŽIŠTA	50
2. TRŽIŠTA NOVCA.....	50
3. LONDONSKO TRŽIŠTE ZLATA	51
4. BURZE	51
4.1. Pojam i vrste.....	51
4.2. Uvjeti i postupak uvrštenja dionica na burzu	52
4.3. Burza vrijednosnih papira prema Zakonu o tržištu vrijednosnih papira (ZTVP).....	52
4.4. Prednosti i nedostaci uvrštenja dionica na burzu.....	53
4.5. Trgovanje s uvrštenim dionicama	54
4.5.1. Uloga brokera.....	54
4.5.2. Elementi koji utječu na cijene dionica.....	55
5. POSEBNA TRŽIŠTA.....	56
5.1. Options Markets - Opcijska tržišta	56
5.2. Financial Futures Exchanges.....	56

5.3. Over the Counter Markets (OTC)	57
5.4. NASDAQ	57
5.5. The London International Stock Exchange (ISE).....	57
5.6. The US Third Market-Block Trading.....	58
5.7. Kompjutorizirana tržišta.....	58
5.8. Obveznice i Bond Markets.....	59
6. OBVEZNICE PREMA ZAKONU O TRŽIŠTU VRIJEDNOSNIH PAPIRA.....	60
7. INFORMACIJE.....	60
8. ZAŠTITA INVESTITORA PREMA ZAKONU O TRŽIŠTU VRIJEDNOSNIH PAPIRA	61
9. KOMERCIJALNI PAPIRI	62

BANKARSKO PRAVO – POSEBNI DIO

IV BANKARSKI UGOVORI.....	63
1. BANKARSKI DEPOZITI (POLOZI)	64
1.1. Ugovor o novčanom depozitu (pologu).....	64
1.2. Ugovor o ulogu na štednju	64
1.3. Ugovor o deponiranju (polaganju) vrijednosnih papira	65
2. UGOVOR O BANKARSKOM TEKUĆEM RAČUNU	65
3. UGOVOR O SEFU	66
4. UGOVOR O KREDITU.....	67
4.1. Pojam i obilježja.....	67
4.2. Sadržaj i forma.....	67
4.3. Vrste kredita.....	68
4.3.1. Ugovor o kreditu na temelju zaloga vrijednosnih papira- lombardni kredit.....	68
4.3.2. Ugovori o kreditu prema namjeni i rokovima vraćanja.....	69
4.3.3. Hipotekarni krediti	69
4.4. Kreditni rizici	70
5. UGOVOR O REFINANCIRANJU - FORFAIT	70
5.1. Pojam i nastanak ugovora o forfaitu.....	70
5.2. Subjekti i sadržaj ugovora o forfaitu	71
5.2.1. Sadržaj mehanizma forfait.....	71
5.2.2. Subjekti.....	72
5.2.3. Ugovor o forfaitu.....	72
5.2.4. Rizici forfaitnog mehanizma	73
5.2.5. Forfaitno financiranje otkupom mjeničnih potraživanja.....	73
5.2.6. Troškovi forfaitnog posla	74

6. UGOVOR O FACTORINGU.....	75
6.1. Pojam i nastanak	75
6.2. Značaj mehanizma factoringa	75
6.3. Subjekti ugovora o factoringu	76
6.4. Ugovor o factoringu	76
6.5. Vrste factoringa.....	77
7. UGOVOR O LEASINGU	78
7.1. Vrste leasinga prema subjektima.....	78
7.2. Vrste prema stupnju ugovorne obveze	79
7.3. Prema trajanju leasinga - kratkoročni i dugoročni.....	79
7.4. Prema obvezi održavanja predmeta leasinga.....	79
7.5. Prema predmetu leasinga	80
7.6. Prema statusu predmeta leasinga po isteku ugovora	80
7.7. Ugovor o leasingu	80
8. UGOVOR O CESIJI.....	80
9. UGOVOR O ASIGNACIJI	81
10. UGOVOR O JAMSTVU	82
V DOKUMENTARNI AKREDITIV	83
1. POJAM DOKUMENTARNOG AKREDITIVA.....	84
2. PRAVNI ODNOSI IZMEĐU SUBJEKATA AKREDITIVA.....	84
3. VRSTE DOKUMENTARNIH AKREDITIVA	85
3.1. Opozivi i neopozivi akreditivi.....	85
3.2. Potvrđeni i nepotvrđeni akreditivi.....	85
3.3. Akreditivi po videnju	86
3.4. Akreditivi sa odgođenim plaćanjem (Deferred Payments).....	86
3.5. Akceptni akreditivi.....	86
3.6. Otkupni (negocijacioni) i revolving akreditiv	86
3.7. Packing akreditiv.....	86
4. DOKUMENTARNI AKREDITIVI I PRIVREMENE MJERE	86
5. KODIFIKACIJA PRAVA DOKUMENTARNIH AKREDITIVA	87
5.1. Jedinствена pravila i običaji za dokumentarne akreditive Međunarodne trgovačke komore Pariz.....	87
5.2. Usporedba Revizija Jedinствениh pravila za dokumentarne akreditive MTK 1983. i 1993.....	89
5.2.1. Klauzula inkorporacije	89
5.2.2. Definicija dokumentarnog akreditiva	89
5.2.3. Načelo odvojenosti akreditivnog posla od osnovnog ugovora	90
5.2.4. Načelo "Bank deals with documents not with goods"	90
5.2.5. Upute za izdavanje/izmjenu akreditiva.....	90
5.2.6. Opozivost akreditiva.....	91

5.2.7. Odgovornost advising bank (avizirajuća banka)	92
5.2.8. Opozivi akreditiv	92
5.2.9. Odgovornost banke izdavaoca i konfirmirajuće banke (Issuing bank and Confirming bank).....	93
5.2.10. Teleprijenos i prethodna obavijest.....	95
5.2.11. Nepotpune i nejasne upute.....	96
5.2.12. Standard za pregled dokumenata	96
5.2.13. Nesuglasnost dokumenata i obavijest.....	97
5.2.14. Isključenje odgovornosti akreditivne banke	98
5.2.15. Sporazum o odšteti (Rambursment Agreement).....	99
5.3. Vrste akreditiva	99
5.4. Dokumenti.....	100
5.4.1. Nejasnoće kod izdavaoca dokumenata	100
5.4.2. Pomorska teretnica - Bill of Lading	101
5.4.3. Multimodalni transportni dokument	102
5.4.4. Air transport Document.....	102
5.4.5. Kuriri i poštanski prijem.....	103
5.4.6. Transportni dokument izdan od špeditera.....	103
5.4.7. Čisti transportni dokumenti (Clean Transport Documents).....	103
5.4.8. Vozarina plativa/ranije plaćen transportni dokument.....	103
5.5. Dokumenti osiguranja	104
5.6. Komercijalni računi.....	104
5.7. Istek važnosti akreditiva i mjesto za predočenje dokumenata	105
5.8. Prenosivi akreditiv	105
6. ISKUSTVA PRIMJENE JEDINSTVENIH PRAVILA I OBIČAJA ZA DOKUMENTARNE AKREDITIVE UCP 500	105
6.1. Kontroverzni članak 10	106
6.2. Standard za pregled dokumenata.....	106
7. UCP 600 - NOVA PRAVILA MEĐUNARODNE TRGOVAČKE KOMORE ZA DOKUMENTARNE AKREDITIVE.....	107
8. ISKLJUČENJE ODGOVORNOSTI AKREDITIVNE BANKE.....	109
9. KARAKTERISTIČNA SUDSKA PRAKSA DOKUMENTARNIH AKREDITIVA	110
10. ZLOUPOTREBA U OSTVARIVANJU PRAVA IZ DOKUMENTARNOG AKREDITIVA – SUDSKA PRAKSA	112
11. UVOĐENJE DOKUMENTARNOG AKREDITIVA U ELEKTRONIČKU ERU	116
11.1. Papirnata forma v. elektronički medij	116
11.2. Jedinствена pravila i običaji za dokumentarne akreditive - UCP 500 i dodatak za elektroničku prezentaciju - eUCP	118
11.3. Sadržaj eUCP	120
11.3.1. Svrha, definicije i prezentacija	120
11.3.2. Elektronički zapis i elektronički potpis	122

11.3.3. Dokumenti – elektronička prezentacija	124
11.3.3.1. Vrste akreditivnih dokumenata	124
11.3.3.2. Mjesto i rokovi za prezentaciju	125
11.4. Primanje i pregled elektroničkih zapisa	126
11.4.1. Prijem	126
11.4.2. Datum izdavanja i prijema elektroničkog zapisa	127
11.5. Otklanjanje odgovornosti za prezentaciju elektroničkih zapisa	128
12. UGOVOR O INKASU	129
12.1. Plaćanje u gotovom i naplata uz akcept	130
12.2. Subjekti inkasa	130
12.3. Odnos između banaka i nalogodavatelja kod inkasa	130
12.4. Međunarodne usluge inkasa	131
12.5. Kodifikacija pravila za poslovanje putem dokumentarnih inkasa - Međunarodna trgovačka komora	131
VI BANKARSKE GARANCIJE.....	133
1. PRAVNI INSTITUTI SLIČNI BANKARSKIM GARANCIJAMA	134
1.1. Personalnopravna sredstva osiguranja izvršenja ugovora	134
1.1.1. Akceptni kredit (trasirana mjenica izvan mehanizma međunarodnog dokumentarnog akreditiva).....	135
1.1.2. Akceptni i negocijacioni dokumentarni akreditivi (trasirana mjenica unutar mehanizma međunarodnog dokumentarnog akreditiva)	135
1.1.2.1. Akceptni dokumentarni akreditiv	135
1.1.2.2. Negocijacioni (otkupni) dokumentarni akreditiv	136
1.1.3. Akreditivi s odgođenim plaćanjem.....	136
1.1.4. Delkredere	137
1.1.5. Suretyship.....	137
2. BANKARSKE GARANCIJE PREMA PRAVNOJ PRIRODI OBVEZE KOJU SADRŽE	138
2.1. Bankarske garancije izdane na osnovi jamstva - bankarska jamstva.....	138
2.2. Bankarske garancije na osnovi samostalnih garancijskih ugovora.....	139
3. VRSTE GARANCIJA PREMA RIZIKU OD KOJEG OSIGURAVAJU	140
3.1. Bankarske garancije s obzirom na osnovne ugovore u vezi kojih se izdaju	140
3.2. Garancija održavanja, zadržavanja, plaćanja.....	140
4. "STANDBY LETTER OF CREDIT" – BANKARSKA GARANCIJA S OBVEZOM PLAĆANJA NA PRVI ZAHTJEV U FORMI DOKUMENTARNOG AKREDITIVA	141
4.1. Karakteristike i pravna priroda standby dokumentarnog akreditiva.....	141
4.3. Subjekti standby letter of credit i postupak izdavanja	144
4.4. Pravilo o strogoj usklađenosti u podnošenju zahtjeva.....	145
4.5. Zloupotreba u ostvarivanju prava iz standby L/C	146

5. OSIGURAVAJUĆA FUNKCIJA BANKARSKIH GARANCIJA U ODNOSU PREMA OSNOVNOM UGOVORU.....	149
5.1. Klasične vrste osnovnih ugovora u oblasti bankarskih garancija, vrste bankarskih garancija i njihove karakteristike	149
5.1.1. Međunarodne javne licitacije, prava i obveze sudionika.....	149
5.1.2. Bankarska garancija učešća na licitaciji	151
5.1.3. Ugovor o isporuci opreme i ugovor o izvođenju investicijskih radova u inozemstvu	155
5.1.3.1. Ugovor o isporuci investicijske opreme	155
5.1.3.2. Ugovor o izvođenju investicijskih radova u inozemstvu	157
5.1.4. Bankarska garancija za dobro izvršenje ugovora	159
5.1.5. Bankarska garancija za povrat avansa i garancija plaćanja	160
5.1.6. Udruživanje garancijskih potencijala banaka	161
5.1.7. Back to back garancija.....	162
6. POJMOVNA RAZLIKA I PRAVNI UČINAK BANKARSKIH GARANCIJA PREMA JEDINSTVENIM PRAVILIMA ZA UGOVORNE GARANCIJE, MTK 1978. I JEDINSTVENIM PRAVILIMA ZA GARANCIJE "NA ZAHTJEV", MTK 1991.....	163
7. SADRŽAJ BANKARSKE GARANCIJE	167
7.1. Prema Jedinstvenim pravilima za ugovorne garancije MTK 1978. i Jedinstvenim pravilima za garancije "na zahtjev" MTK 1991.	167
7.1.1. Uvjeti za primjenu Jedinstvenih pravila	167
7.1.2. Nalogodavac za izdavanje bankarske garancije.....	168
7.1.3. Izdavalac bankarske garancije	170
7.1.4. Korisnik bankarske garancije	174
7.1.5. Rizici koje pokrivaju bankarske garancije.....	175
7.1.6. Iznos garancije.....	177
7.1.7. Rok važnosti i prestanak važnosti garancije	179
7.1.8. Dokumentacija i rokovi za prezentaciju dokumenata.....	184
7.1.9. Izmjene i dopune bankarske garancije.....	185
7.1.10. Vraćanje bankarske garancije	186
8. ZAHTJEV IZ GARANCIJE.....	187
8.1. Prema Jedinstvenim pravilima za ugovorne garancije MTK 1978.....	187
8.2. Prema Jedinstvenim pravilima za garancije "na zahtjev " MTK 1991.	188
8.3. Prema Konvenciji UN-a o samostalnim garancijama i standby L/C	190
9. ROK VAŽNOSTI I PRESTANAK GARANCIJE	190
9.1. Pojam roka za pojedine vrste garancija prema Jedinstvenim pravilima za ugovorne garancije MTK 1978.....	190
9.2. Rok važnosti i prestanak važnosti garancije prema Jedinstvenim pravilima za garancije "na zahtjev" MTK 1991.	193
10. USPOREDBA POJEDINIH RJEŠENJA U KONVENCIJI UN-A O SAMOSTALNIM GARANCIJAMA I STANDBY LETTERS OF CREDIT I JEDINSTVENIM PRAVILIMA MTK	197
10.1. Širina primjene Konvencije.....	197

10.2. Obveza (undertaking).....	198
10.3. Obilježja obveze.....	199
10.4. Izdavanje, forma i neopozivost obveze	199
10.5. Privremene sudske odluke	200
10.6. Rok važnosti i prestanak važnosti garancije prema Konvenciji	
UN-a o samostalnim garancijama i standby L/C	201
10.6.1. Rok važnosti.....	201
10.6.2. Prestanak prava zahtijevati plaćanje.....	201
11. PRIENOS PRAVA IZ BANKARSKE GARANCIJE	202
11.1. Opća obilježja prijenosa.....	202
11.2. Prijenos prava podnošenja zahtjeva iz garancije.....	203
11.2.1. Ugovorni prijenos	203
11.2.2. Prijenos s pravnom operacijom	203
11.3. Položaj cesionara - učinci prijenosa.....	204
11.4. Prijenos prava korisnika da zahtijeva plaćanje prema Konvenciji	
UN-a o samostalnim garancijama i standby L/C.....	205
11.5. Sudska praksa prijenosa bankarskih garancija	205
11.6. Pojačanje položaja cesionara.....	206
11.7. Prenosivost prava iz dokumentarnog akreditiva i bankarske	
garancije	206
12. MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO BANKARSKIH GARANCIJA	
- MJERODAVNO PRAVO ZA BANKARSKE GARANCIJE I	
RJEŠAVANJE SPOROVA.....	208
12.1. Primjena prava	208
12.2. Rješavanje sporova	209
12.3. Arbitražno rješavanje sporova.....	210
12.4. Rješavanje sporova prema Jedinim pravilima za ugovorne	
garancije MTK 1978. - stajališta pojedinih subjekata.....	210
12.5. Rješavanje sporova iz ugovornih bankarskih garancija	212
12.6. Mjerodavno pravo prema Jedinim pravilima za garancije na	
zahtjev MTK - UCP 458.....	213
12.7. Usporedba obilježja utvrđivanja nadležnog tijela za sporove iz	
bankarskih garancija prema Jedinim pravilima MTK	214
12.8. Privremene sudske odluke i mjerodavno pravo prema	
Konvenciji UN-a.....	215
12.9. Arbitražna praksa iz bankarskih garancija	216
12.9.1. Osiguranje izvršenja arbitražne odluke	
bankarskom garancijom	217
12.9.2. Arbitražni sporazum u osnovnom ugovoru	
i bankarska garancija.....	218
12.9.2.1. Primjena arbitražne klauzule iz osnovnog	
ugovora na bankarsku garanciju "na zahtjev"	218
12.9.2.2. Širina primjene arbitražne klauzule	
iz osnovnog ugovora	219

13. ZLOUPOTREBA PRAVA U REALIZACIJI ZAHTJEVA IZ GARANCIJE (UNFAIR CALLING).....	222
13.1. O zloupotrebi prava.....	222
13.2. Problematika zloupotrebe prava iz instrumenata osiguranja plaćanja.....	224
13.3. Dokaz zloupotrebe - ograničenje apsolutnosti obaveze	226
13.4. Zloupotreba prava subjekata bankarsko garancijskog posla u realizaciji zahtjeva iz bankarske garancije s obvezom plaćanja "na prvi zahtjev"	227
13.4.1. Kod bankarskih garancija učešća na licitaciji	227
13.4.2. Kod bankarskih garancija za dobro izvršenje ugovora	228
13.4.3. Kod bankarskih garancija za povrat avansa i plaćanja	231
13.5. Zloupotreba prava u realizaciji zahtjeva iz bankarskih garancija izdanih prema Jedinstvenim pravilima za ugovorne garancije MTK 1978.	231
14. ARBITRAŽNA I SUDSKA PRAKSA U VEZI SA ZLOUPOTREBAMA PRAVA IZ BANKARSKIH GARANCIJA U POJEDINIM PRAVNIM SUSTAVIMA I PRETEŽNA STAJALIŠTA PRAKSE	232
14.1. Engleska sudska praksa (The court of appeal)	232
14.2. Francuska sudska praksa.....	244
14.3. Talijanska sudska praksa.....	245
14.4. Njemačka sudska praksa	246
14.5. Sudska praksa SAD-a.....	249
14.6. Pretežna stajališta prakse	250
15. PRIGOVORI GARANTA PROTIV ZAHTJEVA ZA KORIŠTENJE GARANCIJE	252
16. PRAVNA SREDSTVA NALOGODAVCA U SLUČAJU ZLOUPOTREBE PRAVA IZ BANKARSKE GARANCIJE.....	254
17. ZAVRŠNA RAZMATRANJA I ZAKLJUČCI.....	257
LITERATURA	263